

Nagyatádi H. Tamás

AZ ÁRNYÉKBOKSZOLÓ ÉS A HALÁL ANGYALA

Kérlek, fejezd be mára! – súgta az angyal már ismerős, meleg hangján, inkább felszólítón, unszolón, mint kérlelőn a bokszoló fülébe.
– Fejezd be, kérlek. Nagyon kimerült vagy!

– Úgy gondolod, jobb lenne, ha befejezném? – kérdezte a férfi, fogai közt fáradtan szűrve a szavakat.

– Pontosan úgy gondolom.

Érezte a férfi, hogy az a meleg már-már testet öltő valaki, aki angyalnak mondja magát, eltávolodik tőle, szeme sarkából látni vélte, amint légiesen lépdél a sötét utcácskát elzáró hatalmas homlokzat felé.

– A fene egye meg a sötét árnyakat! Tudod, angyal – és elszálló erejéből amennyire tellett, hangosított szuszogó beszédén –, valaha ezek is mind emberek voltak. Mint én. Hogy már halottak-e, azt nem tudom.

Egyszerre leeresztette kezeit és a sötét tűzfalak irányába nézett, majd folytatta:

– Tudom, hogy ott vagy, angyal. Most nagyon örülök neked. Válaszolnál egy kérdésemre?

A beálló, rövid csend alatt arra gondolt, hogy milyen jó volna, ha ez az angyal hús-vér formában, melegségével együtt megjelenne neki, és társául szegődne. Miért gondolta – sosem derül ki –, hogy az csakis egy tiszta, formás kortalan asszony lehetne, akit persze rögtön meglátott úgy is, mint hajléktalan, hozzá hasonlóan koszlott embert, akit a maga szerencsétlensége mellé vállalt, mint újabb nyűgöt. Aztán e képet elhessegetve kérdezte – mert ha az angyal esetleg nem válaszol, neki ezt a kérdést most akkor is ki kell mondani:

– Elképzelhetőnek tartod, hogy befejezzem egyszer ezt az ostoba hadakozást? Mármint, látod, tudom, hogy ostobaság, de valami hatalmas erő űz újra és újra bele. Tudod, és miért ne tudnád, azelőtt rendes ember voltam. Volt családom, munkahelyem és volt hol laknom. Már nem tudom, melyiket vesztettem el legelőbb, vagy hogy volt az egész, de azt hiszem, van kiút ebből. Márpedig ha van kiút, akkor azt el tudod nekem mondani, igaz?

A homlokzat előtti szemetesekukából macska ugrott elő, a közvilágítás maradéka villódzni kezdett, de az angyal nem szólt.

– Tudom, hogy ott vagy. Tudom, hogy még itt vagy... Felelj valamit, kérlek!

Tett néhány tétova, imbolygó lépést a nehéz, még egyre fújtató test. Felnézett a villogó lámpára. A törött bura alól tavalyi verébfészek rongycsomója lógott.

– Angyal?! – kiáltott volna, de csak maga elé mormolta a szót.

Kisvártatva aztán mégis megszólalt az angyal:

– Ne haragudj, megismételnéd a kérdést? Nem figyeltem. Tudod, a sokat ismételt könyörgő imákhoz szoktam. Az efféle ritka, ráadásul csupán egyszer – és akkor is hogy – elhangzó kérdéseket sokszor nem hallom. Szóval nem rosszindulatból ereszttem el a fülem mellett.

– Jó! – egyezett bele az angyal édes hangjából erőt merítve a férfi. Persze ezért máskor akárkinek kiosztott volna néhány pofont. De ez az angyal más. Felsejlett benne, hogy ez talán az ő személyes védangyala. Régről emlékezett valami ilyesmi fogalomra, de nagyon homályosan.

– Nem a védangyalod vagyok! – jelentette ki az angyal. – Ő elhagyott, azért vagy így megzissenve. Nem tudom pontosan, mint lehet az, hogy a védangyalok elhagyják az emberüket, de mostanában úgy látom, elég sűrűn előfordul.

– Köszönöm, de figyelj, nem ezt kérdeztem. Mármint, hogy a védőangyalom vagy-e. Azt kérdeztem, hogy szerinted elmúlik rólam ez az átokszerű állapot?

– Miért ne múlna? – jött majdhogynem hetykén a viszontkérdés.

Na, gondolta az ember, ez megint egy pofont érdemelne, de helyette csak egy fura kérdés szaladt ki a száján:

– Hát beszélhet így angyal?

– Az a lényeg – kezdte visszafogottan erre az angyal –, hogy te mit akarsz. Én semmit sem tehetek érted. De egyetlen angyal sem. Talán valameddig veled maradok, segítelek ebben-abbán, válaszolok is némi kérdésedre, de jegyezd meg, minden rajtad múlik.

– Hát akkor az angyalok, meg az Isten, meg nem is tudom..., a szentek?

– Ó!

– Angyal! Angyal! – Tett a fáradt férfi a beálló csendben még néhány lépést, aztán nekidőlt a vakolatát vesztett falnak.

– Most megütöttél volna, igaz? – érkezett az utca világos vége felől a csengő hang. A férfi arra nézett, és most először – pedig már napok óta körülötte jár – meglátta az angyalt: ő ragyogott.

– Ti angyalok ilyen kegyetlenek vagytok? – És méltósággal, suttogva tette hozzá: – Igen!

– Nem tudom, hogy meg fogsz-e ismerni, de nyugodt lélekkel mondhatom, csak az indulat hiányzik belőlünk. Minden indulat hiány, ami persze emberi fogalmak szerint, ezt megjegyeztem jól, olykor kegyetlenségnek hat. De ne aggódj! Megismételnéd hát a kérdésed?

– Igen. Habár az előbb olyan világosan fogalmaztam, ahogy még, azt hiszem, egyszer sem. Tehát az a kényszer, ami engem hajt, elmulasztható valahogy? Az, hogy mihelyt pihentem valamelyest, újra csak meglátogat egy kihívóm, és mielőtt egyet gondolhatnék, már emelem is a kezem, és csépelem a levegőt. Persze azt csak utóbb látom, hogy a semmi van velem szemben. Mindig hívnak, verekedjünk meg, mint férfi a férfival, de mire verejtékezve a halálot várom, azt látom, hogy nincs velem szemben senki. Vagyis az utóbbi időben te vagy körülöttem, már ha vagy...

– Ez elgondolkoztató... – Kicsit fényesebb lett az angyal körül a levegő, aztán elsárgult, lámpaernyő alól előpislákoló hangulatfénné tompult. Odalépett a boksoló mellé, nekitámaszkodott a falnak, ahogy ő. – Szerinted te itt vagy, már ha vagy?

– Jaj, angyal! Ne legyél ilyen elvont! Persze hogy itt vagyok!

– Nézd, megcsípem magam, aztán most téged; tegyél így te is. Magunkat mindketten meg tudtuk csípni, egymást már nem. Hát hogy lehet ez?

– Hát ez az, erre válaszoljál!

– Mit válaszoljak? Azt, hogy nem tudom, vagy azt, hogy nem beszélhetek róla?

– Válaszold azt, hogy, nem beszélhetsz róla. De akkor miért példálózol így? Válaszold azt, hogy nem tudod. Azt meg nem hiszem el. Hát valamit csak tudsz, és valamit csak mondhatsz is?

– Valamit mondhatok abból a kevésből, amit egy angyalnak muszáj tudni, igen. Például nézd, rögtön bekanyarodik az utcába három ember. Rosszarcúak, mint egy filmben azok a rossz fiúk, akiket általában egy hozzád hasonló árnyékboksoló igazít helyre. Ezt tudom, el is mondhatom. Azt nem tudom – nézd, most kanyarodnak be –, hogy beléd kötnek-e, vagy elmennek melletted. Viszont azt, ha aka-

rom, már újra tudom, hogy mi lesz velük életük utolsó napjain, óráin és aztán, de arról nem beszélhetek.

Azok hárman épp akkor haladtak el előttük, amikor ez elhangzott. Az angyalhoz fordulva, félhangosan mondta:

– Várj csak. – És ügyet sem vetve rájuk, mintha arról is megfeledezett volna, hogy a rosszcáruák jelenléte nagyon is fizikai, és az utcákon talán pont ezek verték és alázták meg annyiszor már, kérdezte: – Azt mondod, talán belém kötnek? – E szavakat persze amazok annak rendje-módja szerint félre is hallották, épp ahogy a sorstól, többnyire mint egy nem túl bonyolult történetiszöveggel dolgozó forgatókönyvírótól az elvárható.

Egy kisebb, görbe hátú, csaknem púpos, zsíros, félhosszú hajú, sárgás szemű tag állt meg, és lépett vissza hozzá.

– Öreg! Magadba beszélsz? – jött az egyértelmű kérdés, de ez alatt az angyal is beszélt, és az árnyékbokszoló őt hallgatta.

– Lehet, lehet. Nézd, most történik épp! – mondta az angyal.

– Angyal, az nem lehet igaz! Elszoktam már attól, hogy hús-vér emberekkel álljak össze. Fáradt vagyok... – mondta a bokszoló, de a kis bőrdzsekis emberről még mindig nem vett tudomást.

Erre az meglapogatta a hátát, amitől a bokszoló összerezett. Feléfordult, mire az így szólt hozzá:

– Na mi van, begőzöltél?

– Kérem. Én az angyalommal beszélgetek, ne zavarjanak.

– Fiúk, hallgassátok a pasi adóját – fordult hangosan a másik kettő irányába –, tutkóra begőzölt. Nem kéne kijózanítani egy kicsit?

– Jó ötlet – szólt vissza egyikük. Egy hímzett nadrágos, idegen ország katonai zubbonyát viselő, testes, már inkább hízott, mint erős társ.

Erre a görbe hátú így szólt a bokszolóhoz:

– Itt én vagyok az angyal, világos? – Röhögés tört elő a másikatól, bugyborékolva tették hozzá: – A halál angyala.

– A halál angyala vagyok! Elveszlek az angyalodtól, beutallak egy másik világba. Ott majd újra találkoztok – erősítette meg előző szavait a púpos.

A halál angyalának szája sarkában mosoly jelent meg, ami aztán a következő pillanatban már mintha sosem lett volna ott, úgy változott egy túl emberi grimasszá. Az árnyékbokszolónak ekkor jutott csak a tudatáig a valóságos helyzet. Megfordult, a púpos foghíjas arca ismerős volt neki, nagyon is ismerős.

– Mit akarsz? Nincs már semmim – mondta az árnyékbokszoló.

– Ó, ne hidd, hogy nincs semmid. És a nyomorult életed? – kérdezte. – Könyörögtél már az életedért?

– Angyal, most mit csináljak? – bizonytalan, remegő hangon szólt, mire a csavargóféle ráivallt: – Rám nézz, ha hozzám beszélsz! Vagy látsz itt rajtam kívül más angyalt?

– Az előbb itt volt. Vele beszélgettem. Fénylő szárnyú, szép, fehér angyallal.

– Gúnyolódsz velem, öreg? Hogy mered ezt? – és most már kiült arcára a köztöködők féktelen dühe, amit így csak a sértett hiúság képes felszítani.

– Hozzá sem könyörögtem. A büszkeségem volt az utolsó kincsem. Tulajdonom. Már nem tudok semmit, de még sohase könyörögtem.

– Pedig a könyörgés a lélek hasznára van – mondta amaz, mintha egy kiváló viccet mondott volna. Beleköpött a tenyerébe és folytatta: – És a test hasznára van. Könyörögi most hozzám! A halál angyalához.

– Ne üssön meg, kérem.

– Könyörögi, öreg!

– Ne üssön meg, könyörögve kérem.

– Jó. Most mondd, hogy angyal úr. – Tétovázott az árnyékbokszoló, de az átmenetileg csendesebb és gunyoros hang újra nekivadott. – Mondjad: Könyörögve kérem a halál angyalát, hogy ne üssön meg!

Az öreg szeme sarkából az angyalt pillantotta meg. Mintha egy hosszú, furulyához hasonló hangszert vett volna elő szárnya alól, ahogy elsuhan a szemközi tűzfal felé.

– Angyal, ne hagyj el most!

– Nem hagylak, ne félj, nem lesz bajod – válaszolt az angyal. Aztán könnyű szellőt érzett arcán a bokszoló.

– Hozzám beszélj! – üvöltött a púpos, és a másik kettő mögéje lépett. Az árnyékbokszoló érezte, hogy forró erő árad karjába. Emelte és ütött, aztán a másikkal, és újra. Az ökle véres volt, a púpos eldőlt. Erre a másik kettő jobbról, balról elkapta a vállát. Várták, hogy a halál angyala felkeljen, de helyette olyan történt, amire nem számítottak.

A földön négykézláb állva nyüsztve üvöltött fel a púpos: – Nem látok! Nem látok! Mit tettél, öreg? Öljétek meg! Most!

A kettő értetlenül nézte a bokszolót, aki végtelen kimerültséget érezve próbált egyenes maradni, ami nem ment. Azok összeszedték még mindig üvöltő és hadonászó vezérüket, és elvezették. Az árnyék-bokszoló elvánszorgott a kukákig, és a falak zugában levő vackára zuhant, így motyogva:

– Mit tettél, angyal? Mit tettél, angyal? Nem akartam. De hát nem akartam, tényleg. Istenem! Nem válaszoltál a kérdésekre, látod, angyal, nem válaszoltál nekem...

Így, maga elé dűnnögve aludt el a bokszoló. A hűvös áprilisi éjszakában minél mélyebbre süllyedt álmai közé, annál jobban összekuporodott és zsugorodott. Egyre kisebb lett, csak a magára húzott összes rongyai ütemes mozgásából volt megállapítható, hogy ott valaki alszik. Aztán eltelt az éjszaka, a hajnali növekvő forgalom zaja már benyomakodott takarója alá. Eltelt a délelőtti java, a Nap besütött a zsákutcába, kitakarta a tűzfalak árnyékából, aztán betakarta, de a bokszoló csak aludt.

A halál fénylő anyala pedig ott ült mellette hajnal óta. Kora délután kinyílt az egyik távolabbi, szürke ház közös udvarának ócska lemezkapuja és egy fiatalasszony jelent meg hatéves forma kisfiával. Lehajolt az anya, és valami olyasmit súgott a fiúnak, hogy adja oda neki ezeket, vagy rakja le a földre elé, de ne álljon szóba vele.

A fiúcska sietve indult a bokszoló felé, majd ahogy közeledett, járása egyre lassult. Előtte három-négy méterrel állt meg, és nézte a remegő, alvó embert. Valami nagyon furcsa melegséget érzett, olyasfélét, mint anya ölelésében, pedig nem látott senkit. Nem látta az angyalt, aki a bokszoló mellett ült, és melegséget árasztott, amit csak egy angyal tud. Egy pillanatra átfutott benne a gondolat, hogy felfedi magát a fiúcska előtt. Akkor a fiú hirtelen mozdulattal lépett hátramat, lerakta a műanyag poharat, és a kenyeret.

Felnézett az ember, melegen, mint aki egy távoli helyen jártában visszanéz egykori környezetére. A fiúnak is legfeljebb a körvonalai jutottak el tudatáig. – Te vagy az, angyal? Hát visszajöttél? Túléltem a telet, de úgy tűnik, a nyarat már nem látom meg.

– Nem vagyok angyal – mondta önkéntelenül a kisfiú. – És angyalok nincsenek is. Apa mondta – tette hozzá nyomatékkal.

– Szóval, apa mondta – és a bokszoló újra lehunyta fáradt szemeit.

A kisfiú nézte, nézte az embert, akinek a fajtájáról anya mindig úgy beszél, mint egy ritka béka fajról. Legalábbis a biológiatanár-né-

nije is mondta, van olyan, már nem is tudja, melyik béka, de lehet, hogy nem is béka, hanem hüllő, de talán nem is hüllő, hanem valami más. Az emberek mellett élnek, a városokban, a házakban és rondák, büdösek, ráadásul valami betegséget is terjesztenek, mégis vigyázni kell rájuk valamiért. Hogy miért, arra már végképp nem emlékezett. Néha olyan érthetetlenül beszélnek egymásról a felnőttek.

Igen. Papa haragudott rájuk, azt mondta, hogy lumpen senkik, maguk okozták minden bajukat, mi meg tartsuk el őket is. A mama csitítgatta olyankor. Az anya meg mintha szégyellte volna magát, de lehet, hogy azt csak ő gondolta. Miközben így gondolkozott, visszaért a kapuhoz, ahol anya így fogadta:

– Mondtam, hogy ne szólj hozzá!

– De ő szólt. Azt kérdezte, te vagy az, angyal? Csak annyit mondtam neki, hogy nem. – Számolt be a kurta párbeszédéről a fiú, majd ezt kérdezte: – Anya, most akkor mégiscsak vannak angyalok?

A fiatalasszony elnézett a hajléktalan felé, és meglátta a mellette bóbiskoló angyalt, életében először, majd így szólt: – Beszéld meg apával. Szerintem lehet, hogy vannak. Várnak ránk, keresni kell őket. Talán.

Sörétedés felé a kisfiú kinézett a konyha szűk ablakán. Úgy tűnt neki, hogy a pohár tej és a kenyér még mindig ott van, ahova ő órákkal azelőtt letette. És úgy látta, mintha valami megmagyarázhatatlan eredetű fényes derengés burkolná a bácsit, akit anya annyira megsajnál. Aztán nagy zajra lett figyelmes. Az utca eleje felől három embert látott közeledni, egyenesen a még mindig fekvő hajléktalan felé mentek. Sietősen lépdeltek, egyiküknek kötés volt a fején, amitől olyan viccesnek tűnt a csapat a kisfiú szemében. Mintha egy rajzfilmből lépetek volna elő a gonosz bácsik.

Felnézett ekkor a bokszoló. Látta a tegnapi rossz duhajokat közeledni, és látta, hogy ott van mellette az angyal. Mire odaértek tegnapi zaklatói, egy jeges fuvallat érte el – az angyal felől. Felragyogott fényessége, de a rosszarcúak nem vettek tudomást róla. Az emberek elsőre mindig eltévesztik az egyértelmű jeleket és a rajtuk való gondolkozást, sokszor még akkor is, ha egész életüket azok várásával töltik. Hát még ha kétségbe vonják vagy tagadják azokat.

Körbeállták, és egy szó nélkül elkezdtek rugdosni a bokszolót. Akinek kötés volt a fején az elszántan, dühvel és indulattal tette. A másik kettő csak olyan tessék-lássék módon, majdnem csak mint-ha cipőjét fényezné. A harmadik erőből rúgott, de nem volt benne

egy szikra indulat sem. Egy megvadult állatcsordára hasonlítottak, amelyik a békés legelést abbahagyva szaladt, mert az elsők közül valamelyik elkezdett szaladni, miközben valószínűleg mindannyiuknak a friss vízzel teli vályú és a lassú kérődzés járt eszükben, ha valami járt arra. Szólt volna a bokszoló, de csak befelé hangzó gondolatait érezte. Az angyal, aki nem ismeri az emberek holnapját, bevallhatta magának, hogy elszámította magát, mégis válaszolt rájuk:

– Ne félj, nemsokára egész máshol leszel. Elmúlik minden.

Néhány perc után abbahagyták a szerencsétlen rugdosását, és elindultak kifelé a zsákutcából. Sziréna hangját hallották meg, mire rohanni kezdtek. Még egy darabig futottak, de a rendőrök feltartóztatták őket. Mentőautó kanyarodott be, egy mentőorvos visszafogott sietséggel ugrott ki a már meg sem vonagló férfihez, és a pulzusát kezdte keresni. Széthajtogatta fakó, szakadt rongyait, végignézte a vérrel szemmel látható nyomait, majd intett, és két mentős hordágyat hozott.

A kisfiú anyja ölében sírt, fenn az egyik ablak mögött.

– Anya, mondd az angyaloknak, hogy vigyenek el minket innen. Láttam, hogy ott ült mellette és nem csinált semmit.

– Ne sírj, kicsim. Veled ilyesmi sosem fordulhat elő. Anya és apa sosem hagyná.

– De neki is volt apukája, anyukája. Sőt még egy angyala is...

– Ne sírj, drága kisfiam! Az angyalok nem ezen a világon élnek. Nincs bennük indulat, harag, vágyakozás. Ők nem azt az ember látják, akit mi, de mindenki és mindenben a teremtmény nagyságát szeretik és dicsérik – így mondják. Még ha úgy tűnik is, hogy részvételek, akkor is tudnod kell, hogy ők egyengetik előtted az utat, amit a csillagokban már kimértek neked, amit kimértünk magunknak, azt hiszem.

– Anya, én ezt így nem akarom! – A kisfiú súlyos zokogása hűpögéssé szelídült, végül elaludt. Álmában látta, ahogy a halál angyala nagy fényességgel rámosolyog, megkérdezi, hogy hívják, melyik oviba jár, majd miután barackot nyomott a fejére, maga után hívta a szerencsétlen lelket, mint két fénygolyó, tűnt el vele a sötét égbolton. Kisírt szemei alatt mosolyra húzódott a kisfiú selymes arca.

(Új Forrás, 2005/10.)